

Tiedekunta-Fakultet-Faculty Valtiotieteellinen tiedekunta		Laitos-Institution-Department Valtio-opin laitos	
Tekijä-Författare-Author Häkkinen, Marita			
Työn nimi-Arbetets titel-Title Valtioneuvoston tietoyhteiskuntaretoriikka : Puhetta kansalaisille?			
Oppiaine-Läroämne-Subject Valtio-oppi			
Työn laji-Arbetets art-Level Pro gradu		Aika-Datum-Month and year 2002-09-23	Sivumäärä-Sidantal-Number of pages 81
<p>Tiivistelmä-Referat-Abstract</p> <p>Tutkielmassa tarkastellaan valtion tietoyhteiskuntapuheen retoriikkaa ja erityisesti sen vakuuttavuutta suhteessa oletettuun kansalaisyleisöön. Tietoyhteiskuntapuhetta on analysoitu valtioneuvoston (tai hallituksen) ja sen asettaman toimielimen (Tietoyhteiskunta-asiain neuvottelukunta, TIKAS-ohjausryhmä) tuottamista asiakirjoista ajanjaksolla 1995–2000.</p> <p>Teoreettinen viitekehys perustuu Chaïm Perelmanin retoriikkateoriaan sekä tietoyhteiskuntaa ja hallintoa kielellisenä ja sosiaalisena rakenteena käsittelevään tutkimuskirjallisuuteen. Keskeisenä kiinnostuksen kohteena on kansalaisen asema valtionhallinnon virallisessa tietoyhteiskuntapuheessa. Tutkielman tavoitteena on paitsi kuvata tietoyhteiskuntaretoriikkaa Chaïm Perelmanin teoriaa hyödyntäen myös pyrkiä ymmärtämään tietoyhteiskuntapuheen merkityksiä kansalaisen ja hallinnon välisen suhteen kannalta. Tutkielmassa kysytään, miten valtioneuvosto pyrkii tietoyhteiskuntapuheellaan vakuuttamaan oletetun kansalaisyleisön. Tarkentavat tutkimusongelmat ja tutkimusaineiston analyysi perustuvat tietoyhteiskuntapuheen argumentaatiotekniikoiden, yleisörakenteiden ja esisopimusten erittelylle.</p> <p>Valtion tietoyhteiskuntapuheessa korostuvat asioiden määrällisyyttä, yksiselitteisyyttä ja kokonaisvaltaisuutta korostavat sekä todellisuuden rakenteeseen perustuvat argumentaatiotekniikat. Tietoyhteiskuntapuheen tarkoitettut kansalaisyleisöt muodostuvat sekä tietotekniikan aktiivisista käyttäjistä että tietoyhteiskunnasta syrjäytymisvaarassa oleviksi kuvatuista kansalaisista. Toisaalta pyrkimys loogisilta vaikuttavien syy-seuraus-suhteiden muodostamiseen ja analyttisyyden puute puheessa tietoyhteiskunnasta, jonka kehitys voi todellisuudessa kansalaisen kannalta olla myös monin tavoin ristiriitaista, rajaa yleisöksi ennen kaikkea hallinnon toimintaa tuntevia kansalaisia. Kansalaisen subjektiivisesta ja elämänlaadun näkökulmasta tietoyhteiskuntaa ei asiakirjoissa juurikaan pohdita. Jossain määrin poikkeuksen tekevät vuosituhanen vaihteen tietoyhteiskuntatekstit, joissa huomioidaan myös tietoyhteiskunnan dilemmoja kansalaisen elämässä. Tietoyhteiskuntapuheen esisopimukset tulkitaan kansalaisen ja hallinnon suhteen kannalta. Kansalaisen nähdään toimivan valtion tietoyhteiskuntana menestymisen takaajana, mutta uudemmissa teksteissä myös tietotekniikan ja tietoyhteiskuntapalvelujen valistuneena käyttäjänä ja hallinnon responsiivisuutta vaativana yksilönä.</p> <p>Tietoyhteiskuntapuheen merkityksiä hahmotetaan päämäärärationaalisuuden, hyvinvointivaltion ja hyvän hallinnan tietoyhteiskuntateesien kautta. Tietoyhteiskuntapuheen tulkinnassa tärkeimpiä kirjallisuuslähteitä ovat Chaïm Perelmanin ja Lucie Olbrechts-Tytecan (1971) lisäksi Hilikka Summan (1989), Kauko Sipposen (2000) ja Seppo Tiihosen (2001) hallintoa käsittelevät tutkimukset ja tarkastelut.</p>			
Avainsanat-Nyckelord-Keywords tietoyhteiskunta kansalainen valtioneuvosto retoriikka			
Säilytyspaikka-Förvaringsställe-Where deposited			
Muita tietoja-Övriga uppgifter-Additional information			